Kısaltmalar 13
Tablolar 19
Grafikler 21

TEŞEKKÜR 23
ÖNSÖZ 25

BİRİNCİ BÖLÜM: POLİTİKA TRANSFER SÜREÇLERİ 31

I. AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU'NDAN AVRUPA BİRLİĞİ'NE, BÜTÜNLEŞME ANALİZİ 31
1. Avrupa'da Bütünleşme Hareketinin Ekonomi–Politik Nedenselliği 31
2. Avrupa Birliği Bütünleşmesinden Eklemlenmeye Geçiş 35
3. Avrupa Anayasası'ndan Lizbon'a: Piyasacı-Jakoben Avrupa 40

II. ANKARA ANLAŞMASI'NDAN MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ VE SONRASINA, BİR SÜREÇ ANALİZİ 42
1. Siyasal Zemin 42
2. Sürecin Tarım Odaklı Analizi 47
A. Ankara Anlaşması ve Tarım 47
Hazırlık Dönemi 48
Geçiş Dönemi 48
B. Katma Protokol 48
C. 1/80 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ve Sonrası 50
D. Gümrük Birliği 52
E. Müzakere Sürecine Doğru: 1996-2004 54
F. Müzakerelerin Açılmasına Yönelik Konsey Karari: 16-17 Aralık 2004 56
G. Müzakere Çerçeve Belgesi: 3 Ekim 2005 58

III. MÜZAKERE SÜRECİNİN AŞAMALARI 61
1. Müzakere Başlıklarının Belirlenmesi 63
2. Tarama Süreci (Screening) 63
3. Geçiş Dönemi ve İstisnalar 66
A. AB'ye Katılım Müzakerelerinde Tarım Alanında Tanınan Geçiş Süreleri ve İstisnalar: Ülke Örnekleri 67
B. AB'ye Katılım Müzakerelerinde Balıkçılık Alanında Tanınan Geçiş Süreleri ve İstisnalar: Ülke Örnekleri 70
C. AB'ye Katılım Müzakerelerinde Tarım Dışındaki Müktesebat Başlıklarında Tanınan Geçiş Süreleri ve İstisnalar: Ülke Örnekleri 70
D. Katılım Anlaşması'nın İmzalanması 72
E. Müzakere Masasında Türkiye 73

IV TARIM MÜZAKERE SÜRECİNE BİR ÖRNEK: POLONYA 77
1. Polonya'nın Tarım Yapısı 77
2. Müzakere Masasında Polonya 80
3. Tam Üyelik Sonrası Polonya Tarımının Sosyo-Ekonomik Yapısındaki Değişimler 88
V TARIM MÜZAKERE SÜRECİNE BİR ÖRNEK: BULGARİSTAN 90
1. Bulgaristan'ın Sosyo-Ekonomik Göstergeleri 90
2. Müzakere Masası'nda Bulgaristan 91
İKİNCİ BÖLÜM: TARIM POLİTİKALARINDA DEĞİŞİM 95
I. AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK TARIM POLİTİKASI 95
1. Amaç ve İlkeleriyle Ortak Tarım Politikası 96
2. OTP'nin "Dinamizmi", Değişimin Nedenselliği 97
A. OTP'nin Kuruluşu (1958-1967) 98
B. Keynesci Kalkınmacı Tarım Modeli Uygulaması (1968-1979) 101
C. Neoliberal Döneme Ayak Uydurma Çabaları (1980-1989) 103
D. Tarımda Küresel Aktör Olmaya Yönelim (1990-1996) 106
E. Çok Vitesli Avrupa İçin Avrupa Tarımsal Modeli (1996-...) 114
a. Gündem 2000 Reformu 115
b. 2003 Yılı OTP Reformu 120
c. Sağlık Denetimi, 2008 126
d. 2013 Sonrası: Hareketli Hedef 128
II. ORTAK TARIM POLİTİKASI'NIN YÖNETİMİ 132
1. Tarım Mevzuatı, Kurumlar, Karar Alma Mekanizmaları 132
2. OTP Yürütme Mekanizması, Üretici Örgütleri 134
3. OTP'nin Uygulanması İçin Gerekli Yapılar 138
A. Müdahale Kurumları (Intervention Agencies) 138
B. Ödeme Kurumları (Paying Agencies) 141
C. Entegre İdare Kontrol Sistemi (IACS/EİKS: Integrated Administration and Control System) 145
D. Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (Fadn/Çmva: Farm Accountancy Data Network) 146
III. ORTAK TARIM POLİTİKASI'NIN FİNANSMANI 148
1. Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönverme Fonu 148
2. Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönverme Fonu Harcamalarının Gelişimi 150
IV. TÜRKİYE'DE TARIM POLİTİKALARINDA DEĞİŞİM 159
1. Cumhuriyet Döneminde Türkiye Tarımının Sosyo-Ekonomik Dönüşümüne İlişkin Temel Belirlemeler 160
2. 1980 Sonrası Türkiye Tarım Sektörü 162
A. 1980-1989 Dönemi 162
B. 1990-1999 Dönemi 164
Dışsal Çerçeve 164
Tarımsal KİT'lerin Özelleştirilmesi 165
Destekleme Kapsamında Değişim 167
C. Türkiye Tarım Politikalarında "Yapısal Uyum": 2000'li Yıllar 169
Tarımsal Desteklemelerin Niceliğinde Değişim 170
Tarımsal Desteklemelerin Niteliğinde Değişim 172
Tarımsal Kredi Yapısında Değişim 174
Ekim Alanlarında Değişim 180
İç Ticaret Hadlerinde Değişim 181
Bitkisel Üretimde Değişim 183
Hayvansal Üretimde Değişim 187
Tarımsal Dış Ticarette Değişim 189
Tarımsal İstihdamda Değişim 191
Tarım Katma Değerinde Değişim 193
Tarım Mevzuatında Değişim 194
Genel Değerlendirme 199

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : KIRSAL POLİTİKALARDA DEĞİŞİM 203
I. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KIRSAL ALANLAR 203
1. AB-15 Kırsal Alanlarına İlişkin Temel Göstergeler 204
2. AB'ye Üye ve Aday Ülkelerin Kırsal Alan Özellikleri 207
A. Merkezi Avrupa Ülkelerinin Kırsal Yapıları (İngiltere, Belçika, Almanya, Fransa, Avusturya, Lüksemburg) 207
B. Kuzey Ülkelerinin Kırsal Yapıları (Hollanda, İsveç, Finlandiya, Danimarka) 209
C. Akdeniz Ülkeleri (İtalya, Portekiz, İspanya, Yunanistan) ve İrlanda'nın Kırsal Yapıları 210
D. 2004 Yılında Topluluğa Katılan On Yeni Ülkenin Kırsal Yapıları 212
E. 2007 Yılında Topluluğa Katılan İki Ülke (Bulgaristan Ve Romanya) ile Aday Ülkelerin (Türkiye Ve Hırvatistan) Kırsal Yapıları 214
II. AB KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARI 216
1. Toplulukta "Klasik Kırsal Kalkınma Dönemi": 1958-1987 217
2. Topluluk'ta "Yeni Kırsal Kalkınma" Dönemine Geçiş: 1987-2006 218
A. Kırsal Kalkınma ve Gündem 2000 221
a. "Seçenekli" Kırsal Kalkınma 222
b. Önlemlerin Uygulanacağı Hedef Bölgeler 228
B. 2003 OTP Reformu ve Kırsal Kalkınma 230
3. Kırsal Kalkınmanın Finansmanı 234
4. 2007-2013 Dönemi Kırsal Kalkınma Politikaları 240
III. AB KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARININ ARAÇLARI 242
1. LEADER (Links Between Actions For The Development Of Rural Economy - Kırsal Ekonominin Geliştirilmesinde Faaliyetlerin Birleştirilmesi) 245
2. SAPARD (Special Accession Programme For Agriculture And Rural Development - Tarım ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım Programı) 246
3. IPA (An Integrated Pre-Accession Instrument - Katılım Öncesi Yardım Aracı) 249
IV. TÜRKİYE'DE KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARININ DEĞİŞİMİ 252
1. Türkiye'nin Kırsal Alan ve Kırsal Kalkınma Tanımlamaları 252
2. Türkiye'de Kırsal Kesimin Toplumsal-Ekonomik Yapısı 256
A. Kırsal Nüfus 256
B. Kırsal Yerleşme 257
C. Tarımsal Sosyo-Ekonomik Yapı 260
a. Tarımsal Uğraş-Hane Halkı İlişkisi 260
b. Tarım Toprağın Kullanımı 260
c. Toprak-Mülkiyet İlişkileri 261
d. Tarımsal Uğraş-İstihdam İlişkisi 266
e. Kırsal Alanda Örgütlenme 267
3. Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları 269
A. 1982 Anayasasında 269
B. Kalkınma Planlarında 271
a. Birinci Plan (1963-1967): Toplum Kalkınması (Köy Kalkınması) 271
b. İkinci Plan (1968-1972): Küçük Toplum Birimlerinde Teşebbüs Gücünün Geliştirilmesi ve Köy ve Köylü Sorunları 273
c. Üçüncü Plan (1973-1977): Köy ve Köylü Dorunları, Merkez Köyler 273
d. Dördüncü Plan (1979-1983): Köye Yönelik Düzenlemeler, Köy Kentler 275
e. Beşinci Plan (1985-1989) 276
f. Altıncı Plan (1990-1994) 276
g. Yedinci Plan (1996-2000) 277
h. Sekizinci Plan (2001-2005) 279
ı. Dokuzuncu Plan (2007-2013) 281
C. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 283
4. Kırsal Kalkınmanın Finansmanı 288
5. Değerlendirme 289

SONUÇ 295

EK: BELGELER 309
I. KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ 309
1. Birinci Katılım Ortaklığı Belgesi (2001) 309
2. İkinci Katılım Ortaklığı Belgesi (2003) 312
3. Üçüncü Katılım Ortaklığı Belgesi (2005) 315
4. Dördüncü Katılım Ortaklığı Belgesi (2008) 318
II. ULUSAL PROGRAMLAR 321
1. Birinci Ulusal Program (2001) 321
2. İkinci Ulusal Program (2003) 334
A. Yatay Konulara İlişkin Düzenlemelere Uyum 335
a. Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin (IACS) Temel Unsurlarının Oluşturulması 336
b. Çiftlik Muhasebe Veri Ağının Kurulması 338
c. Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonuna (EAGGF) Yönelik İdari Yapıların Oluşturulması 339
d. Organik Tarım 342
B. Veterinerlik Mevzuatına Uyum 344
a. Veterinerlik Çerçeve Mevzuatının Çıkarılması ve Bunun Uygulanmasına Yönelik AB ile Uyumlu İdari Yapılanmanın Oluşturulması 346
b. Sınır Kontrol Noktaları 346
c. Veterinerlik Bilgi Sistemi 347
d. Hayvan Hastalıklarının Kontrolü ve İzlenmesi ile Acil Eylem Planları, Mevzuat Uyum Takvimi 348
e. Hayvan Refahı 350
f. Veteriner Halk Sağlığı 351
g. Yem 352
C. Bitki Sağlığı Mevzuatına Uyum ve Gerekli Kurumsal Kapasitenin Oluşturulması 352
a. Bitki Pasaportu Uygulamaları ve Sınır Kontrol Noktaları Dahil Zararlı Organizmalar 354
b. Bitki Koruma Ürünleri (Pestisitler) 355
c. Bitki Çeşidi Hakları 356
d. Tohum Fide ve Kalitesi 357
D. Ulusal Kırsal Kalkınma ve Ormancılık Stratejilerinin Oluşturulması 358
a. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinin ve Programının Oluşturulması 359
b. Ulusal Ormancılık Stratejisinin Geliştirilmesi 360
E. Gıda Güvenliği ve Kontrolü 360
a. Bitkisel Kökenli Gıda Maddelerinde Gıda Güvenliği 362
b. Süt ve Süt Ürünlerinde Gıda Güvenliği 363
c. Et ve Et Ürünlerinde Gıda Güvenliği 363
d. Diğer Tarımsal Ürünlerde Gıda Güvenliği 363
e. Alkollü İçkilerde Gıda Güvenliği 364
f. Dikey Mevzuat 364
F. Ortak Piyasa Düzenlerinin Kurulması ve Tarım Piyasalarının Etkin Biçimde İzlenmesine Yönelik Yasal Dayanak, İdari Yapılar ve Uygulama Mekanizmalarının Oluşturulması 364
a. Hububat ve Çeltik 366
b. Sığır ve Dana Eti 368
c. Süt ve Süt Ürünleri 368
d. Taze Meyve ve Sebze 369
e. İşlenmiş Meyve ve Sebze 370
f. Zeytinyağı 371
g. Şarap 372
h. Şeker 374
ı. Tütün 374
3. Üçüncü Ulusal Program (2008) 375
III. İLERLEME RAPORLARI 380
1. Birinci İlerleme Raporu (1998) 380
2. İkinci İlerleme Raporu (1999) 382
3. Üçüncü İlerleme Raporu (2000) 385
4. Dördüncü İlerleme Raporu (2001) 389
5. Beşinci İlerleme Raporu (2002) 394
6. Altıncı İlerleme Raporu (2003) 400

7. Yedinci İlerleme Raporu (2004) 405
8. Sekizinci İlerleme Raporu (2005) 411
9. Dokuzuncu İlerleme Raporu (2006) 419
10. Onuncu İlerleme Raporu (2007) 425
11. On birinci İlerleme Raporu (2008) 435
12. On ikinci İlerleme Raporu (2009) 443
IV. TÜRKİYE'NİN ÜYELİĞİ PERSPEKTİFİNDEN KAYNAKLANAN HUSUSLAR BELGESİ KURUMSAL VE BÜTÇESEL HÜKÜMLER 452
V. MÜZAKERELERİN AÇILMASINA YÖNELİK KONSEY KARARI: 16 – 17 ARALIK 2004 TARİHLİ BRÜKSEL ZİRVESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 477
VI. MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ'Nİ ORTAYA KOYAN HÜKÜMETLERARASI KONFERANS: 3 EKİM 2005 481
1. Açış Bildirgesi 482
2. Müzakere Çerçeve Belgesi (MÇB) 483
3. Müzakerelere İlişkin Usul ve Organizasyon 490
VII. AB GENİŞLEME STRATEJİ BELGESİ : 9 KASIM 2005 491

KAYNAKÇA 495